

TOVARNIKI

1. AVGUSTA 1940

VESTNIK

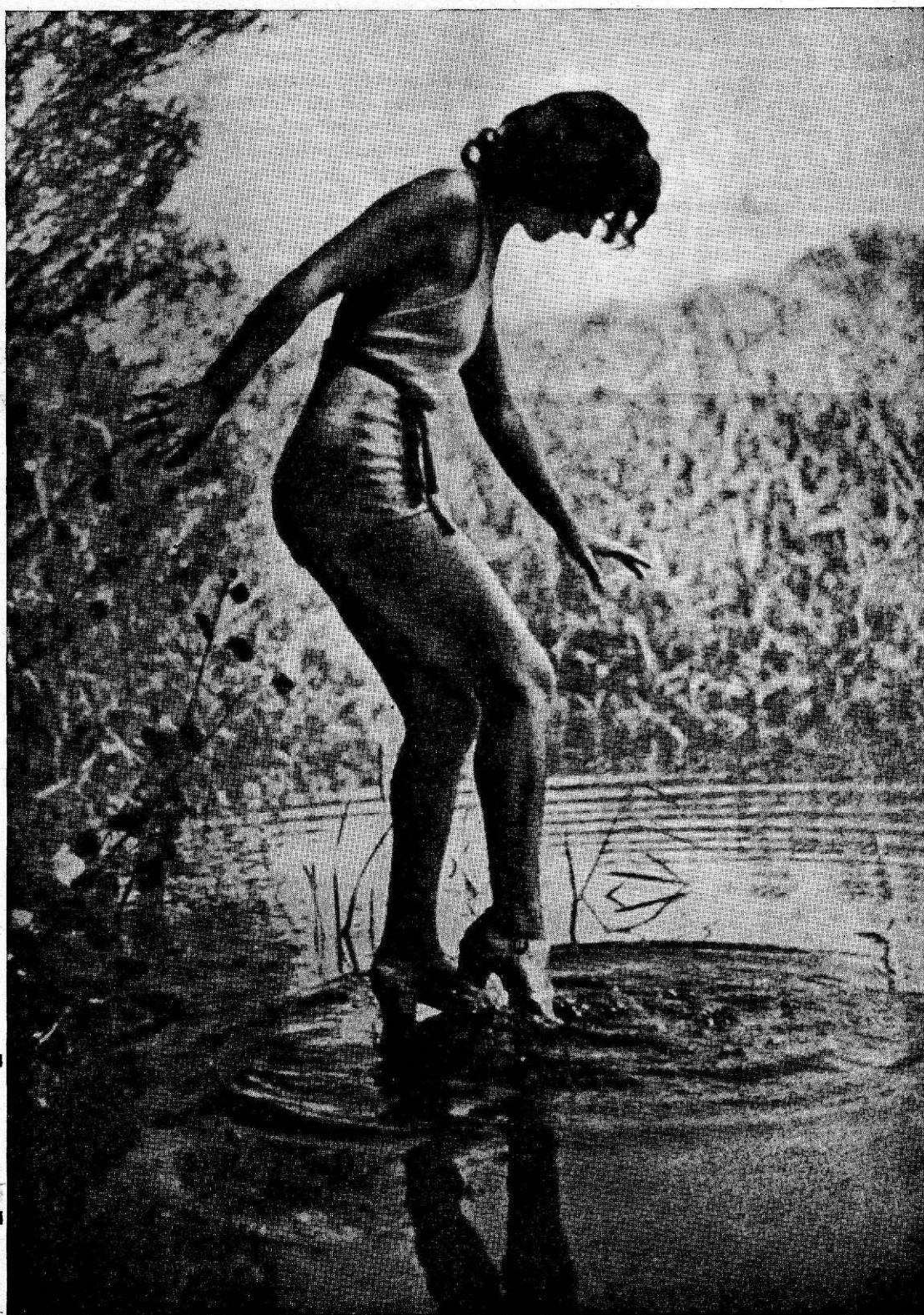
KRANJSKA INDUSTRIJSKA
DRUŽBA - JESENICE-FUŽINE

LETNIK 4 · ŠTEV. 16

Lepota

poletja

REFORME! REFORME! REFORME...!

O samih reformah pišejo ljudje zadnje čase. O reformah in o novih redih, o načrtih in o drugih -rtih, o stanovanjskih in raznih -ovskih oblikah novega gospodarskega in družabnega reda. Kar naprej pišejo in prepisujejo. Samo, da morejo kje kako stvar prepisati, pa že žarijo njihovi obrazi od sreče, da bodo morali ljudje to brati. Največ prepisujejo iz francoske šole, kajti francoski filozofi so zelo veliko napisali o reformah. Najbolj blagodoneči sta menda besedi: korporativni sistem, t. j. najprej korporativni, potem pa še sistem po vrhu.

Treba je baje samo počakati. Ko bodo te reforme prišle, bo vse najboljše in na svetu bo sama sreča. Vsak bo imel najmanj svoj avto, le garaže bo treba postaviti in potem bomo lahko miho gledali po širni zemlji na vse kraje. Delati in jeziti se ne bo več potrebno.

Kdaj pa bo tako?

No, takrat, ko bo najprej recimo korporativni, potem pa še sistem zraven.

Zakaj pa potem že prej niste uvedli tega sistema.

Oh no, šele sedaj smo našli tiste knjige, kjer je tako zapisano.

A tako, no dobro.

—o—

Kdor pa na tleh stoji, kdor trezno misli in gleda ter vsaj malo zgodovine pozna, ve, da obstanek ljudstva na zemlji ni odvisen od kakih sistemov nego samo od ljudi in od dela. Od dobrih in od slabih ljudi, od sposobnosti in nesposobnosti, od pridnega dela in od lenobe, od srčnosti in od labavosti, od smisla za stvarjanje in za uničevanje, za gojitev in za zanemarjanje, skratka: od dobrega in od slabega, ki biva v človeku, v družbi in narodu. Sistem je potem tisto, kar prevladuje in sistemi so odvisni od ljudi.

Dokler se bodo ljudje motovili na zemlji, bodo pač tudi sistemi odvisni od njih. Sistemi torej ne bodo čez noč spreminjali ljudi, pač pa narobe.

Kdor pozna količikaj zgodovine, ve, da so imeli ljudje na tej krasni zemlji že vse mogoče sisteme. Od sistema: močnejši sovražni slabšega, mimo sistema: pristaš te vere sovražni pristaša one vere, skozi

sistem: pripadnik te narodnosti sovražni pripadnika one narodnosti, do sistema: ta stan sovražni drugi stan in, če hočemo: ta korporacija sovražni drugo korporacijo itd. Živel so vsi skupaj in jedli vsi iz ene skleda in zopet vsi narazen in vsi drugače ali, kakor koli si sploh morete zamisliti v možganih.

Zato tudi sedaj ne pričakujemo rešitve od prepisanih sistemov in redov, v katerih bi si tisti, ki jim delo ne diši, radi našli zabošantska mesta. Izboljšanja pri-

čakujemo le od stvarnega dela za boljši gospodarski, socialni in kulturni napredek ljudi; od dela za vzgojo dobrega in koristnega, za odpravo slabega, predvsem pa za odpravo sovražstva, ki uničuje blagostanje zemljanom že od prvega začetka.

Kako pa se potem imenuje ta sistem?

Nikakor, temveč se kar dela. Nič se ne piše, kar stori se in sistem je tu. Reforme po tem sistemu niso besedne nego delovne.

REFORME NAŠE DELOVNE VZAJEMNOSTI

Poglejmo te naše reforme, ki se nikakor ne imenujejo, nego se takoj izvedejo, da je bolje ljudem. bolje kraju, deželi in državi. Vseeno je, če te reforme še niso prefilozofirane in poimenovane, poglavitno je, da se izvedejo, da ljudem koristijo gospodarsko, socialno in kulturno v smislu koristnega, pravičnega, dobrega in lepega.

1. DELO ZA DOBRO LJUDSTVA, ZA NAPREDEK KRAJA IN MOČ DOMOVINE

Zastarele železarske delavnice ne bi napredovale samo od milega gledanja pri še tako veliki potrebi dela, nego je bilo treba zdravega in podjetnega duha, bilo je treba zaupanja in žrtev, da sta se na starih kovačijah zagotovila zaposlitev in kruh tisočim delavstva v domovini, da je gospodarstvu Jugoslavije in njeni moči oskrbljena dobava potrebnih izdelkov. Če ne bi bilo tega zdravega in podjetnega duha privatne iniciative, bi bili od uvoza odvisni domala do najmanjših železnih vrat za štedilnik; delovno ljudstvo pa bi moralo v tisočih romati za kruhom morda celo preko meja, kakor je še v marsikaterih krajih. Kdor razume pomen gospodarske neodvisnosti, zna ceniti domačo proizvodno silo in ta bo razumel tudi pomen tega velikega dela v enem izmed najbolj siromašnih predelov naše domovine.

Če je to tako lahko in enostavno in če ni nič posebnega, potem se samo ču-

dimo, da take enostavnosti niso bile izvedene tudi drugod, kajti ljudstvo in domovina še mnogo potrebuje.

Če pa bi hotel kdo to delo omalovaževati, češ, da gre za »profite«, bi ga vprašali, ali je bolje imeti »profite« in vrhu tega še sto milijonov dinarjev za življenje ljudi v kraju — toliko znašajo mezde uslužbencev letno — visoke desetine milijonov za socialne ustanove in za davščine ljudstvu in domovini — ali pa je bolje nič »profitov« in naravnost katastrofalna revščina v kraju.

Profiti niso nič, kajti en človek ali dva ali trije ne morejo pojesti na dan več kakor vsak. Tisti profiti so pri podjetnem lastništvu rast in dvig podjetnosti, so izboljšanje obstanka ljudstva, so nove investicije, so nove zaposlitve družinskih očetov; tisti »profiti« so jačanje naše velike delovne skupnosti. Gorje, če bi jih ne bilo ali če ne bi bili tako upravljani, kakor so upravljani, za procvit podjetja, za blagostanje ljudstva, za korist kraju in domovini.

2. VZGOJA DOMAČIH STROKOVNJAKOV IN IZOBRAZBA LJUDSTVA S SMOTROM KVALITETNEGA DELA

Kvalitetno delo je osnova sodobnega in bodočega železarstva na Gorenjskem. Toda ni dovolj, to samo ugotavljati, nego je treba za to tudi nekaj storiti. Naša delovna skupnost je poslala uslužbenca in večjo skupino delavstva na poučno ekskurzijo v industrijske države po Evropi, da sami vidijo razmere drugod. Ni se bala očitanja razlik, nego jih je poslala v najbolj moderne železarske delavnice bivše Avstrije, bivše Češke in v Nemčijo, da so videli, zapisali in poročali tovarišem. Ob tej priliki se še enkrat zahvaljujemo jugoslov. gen. konzulatu v Düsseldorfu, da je naše delavce podpiral in jim oskrbel strokovni program. Naši delavci so videli v tem tudi upoštevanje, saj je menda malo tvornic v državi, ki bi delavcem privoščile take ekskurzije. Poslala je skupino sodelavcev v varilni tečaj, kajti ta stroka zajema svet vse konstrukcije in jo je treba obvladati tudi pri nas.

Naša delovna vzajemnost tudi ni samo ugotavljala, da primanjkuje domačih strokovnjakov, nego je takoj tudi ukrenila, da se to stanje izboljša, da vzgojimo čim več strokovnjakov za jugoslovanske delavnice. Ustanovila je strokovno žele-

Upravni svetnik KID
g. J. Pfeifer
na izletu
delavstva KID,
ki se ga je
udeležilo nad
1000 železarjev
in družin

zarsko šolo, poslala 10 štipendistov v državno rudarsko šolo v Celje. Tako dobiva danes že 100 industrijskih študentov strokovni pouk sodobnega tehničnega dela.

Ce bi bilo to tako enostavno in lahko, zakaj potem kaj takega niso uvedli že drugi, ki znajo mnogo pisati in zopet pisati.

Ce pa bi hotel kdo tudi to delo omalovaževati, češ, saj gre to v vašo korist, odgovarjamo: da v našo korist, v našo skupno korist proizvodne sile Jugoslavije gre to. Nihče od teh študentov ni obvezan, ostati do smrti pri nas, nego mu je prosta pot po vseh delavnostih Jugoslavije — ne kot težak nego kot strokovnjak — torej komu v korist.

3. ZA POSTENO DELO POSTENO PLAČILO

O delavskih mezdah, ki so v veljavi pri nas, ne bomo govorili mi. Svobodno lahko pišejo o njih drugi in si jih lahko izpišejo tudi največji pridigarji socialne pravičnosti ter si jih obesijo nad pisalno mizo. Kar se tiče delavskih mezd nimamo v Jugoslaviji nobenega učitelja. Zaradi nas o mezdah lahko svobodno pišejo, samo vprašanje je, kaj bo na to reklo drugo delavstvo.

Poudarjamo pa, da se z mezdami naša delovna skupnost ne baha. Naše mezde so take, ker KID hoče, da ljudje dobro zaslužijo, da dobro izhajajo, da bi bili zadovoljni. To je cilj naše delovne skupnosti, to ni slučaj. Kajti le zadovoljno ljudstvo je sposobno za kvalitetno delo, le zadovoljno ljudstvo je pravi sodelavec in stvarilec dobrin, le zadovoljno ljudstvo je odsev pravičnosti in prave socialnosti družbe in pravih sistemov in redov.

Vemo, da še ni vse, kakor bi kdo želel; vemo, da je napredek še potreben tudi tu. Zato bomo delali na tem dalje v smislu svojega cilja, ki predstavlja procvit podjetja, blagostanje ljudstva, korist deželi in državi.

4. UVEDBA KOREKTHNIH IN PRIJATELJSKIH ODNOSOV

Važno v delovnih skupnostih in tudi vobče na svetu je razmerje med ljudmi. Nekdaj je veljalo, da je vse, kar dela, človek druge vrste, vse pa, kar po pisarnah sedi ali dirigira, ljudstvo prve vrste. Tega srednjeveškega razmerja ne trpimo več, nego smo vsi sodelavci velikega železarskega podjetja na Gorenjskem. Edina razlika, ki jo pripoznavamo, je vprašanje, ali je človek pošten ali ni pošten; priden ali len; delo pa loči še sposobne in manj sposobne, ambiciozne in malomarne. Ta mera bo obstala, dokler bodo na svetu ljudje živeli in delali. Nekateri so hoteli, da bi bilo med nami sovražstvo; da bi bile stranke; da bi bile klike; da bi bile frakcije; samo, da ne bi bilo skupnosti, samo da bi bilo sovražstvo. Kakor v Rusiji, Nemčiji in Italiji smo uvedli reformo tudi pri nas v tem smislu, da se ne smemo sovražiti, nego da moramo delati, če hočemo, da bo boljše. Sovražijo naj se tisti, ki nimajo drugega dela. Mi pa moramo delati.

Priredili smo skupne izlete, kajti če smemo skupaj delati, se smemo tudi skupaj razvedriti. Nad 14.000 kovinarjev, njihovih žen, otrok in svojcev se je udele-

žilo teh naših izletov. Preživeli smo jih dostojno v vedrosti in v medsebojnem spoznavanju. Letos smo morali zaradi prilik te velike manifestacije opustiti, pa bo to nadomeščeno drugače. Nekaj časa so izlete naše delovne skupnosti kritizirali, potem so nas začeli posnemati.

Odnosi med nami morajo biti pravični, korektni, prijateljski, kajti vsi delamo za iste smotre. Če kdo kvari, kvari iz lastnih osebnih nagibov in to ni mera za sožitje, ki naj vlada med nami. Našim reformam se je pač težko prilagoditi s staro miselnostjo.

5. RAZUMEVANJE ZA POTREBE LJUDSTVA IN KRAJA

Nikoli, kadar bi bilo mogoče, se naša podjetnost ni zaprla vase in ni tajila potreb ljudstva tudi drugače. Vrh primernosti plač, ki so znane daleč naokoli, je podjetje gledalo tudi na izboljšanje stanovanjskih prilik delavcev. Nad 4.000.000 dinarjev je bilo danih za gradbena posojila, tako rekoč brezobrestno, preskrbljene so bile stavbne parcele, kolikor je bilo mogoče. Seveda še ni vse tako, kakor bi ljudstvo potrebovalo; a najprej je bilo treba skrbeti za delo, počasi pa se bo popravilo vse ostalo. Preskrba živil za sodelavce v lastni oddaji živil je velike važnosti zlasti danes. Kaj bi bilo, če bi ne bilo »kašte«, si lahko misli vsak prebivalec v kraju. Bolje gotovo ne. Tu lahko poglavitne predmete nabavljajo po znižani ceni tudi upokojenci. Zvišanje pokojninskega sklada je naše skupno delo. Odziv podjetja za zgradbo moderne bolnišnice v kraju je prav tako važen in poznan.

6. KNJIGA, ŠPORT, KULTURA, DOMOLJUBJE V SESTAVU DELOVNE VZAJEMNOSTI

Od nekdanj so znane Jesenice po svojem živahnem društvenem, kulturnem in narodnem delovanju. Tu so bila ustanovljena prva slovenska delavska prosvetna, gospodarska in telovadna društva. Ob tem močnem prosvetnem življenju je jeseniški človek napredoval in dosegel visoko kulturno ravan.

Naša industrija je v smislu reform, ki se nikakor ne imenujejo, podprla delo športnikov idealistov in poznane so športne prireditve sodelavcev KID, ki so postale prave manifestacije športnega duha in dela v tem kraju domovine.

Pravkar stojimo pred velikim kulturnim dogodkom, pred kulturnim festivalom železarskih Jesenic, kjer bodo nastopili kulturni delavci iz vsega revirja. Skupno za lepoto, za umetnost, skupno — brez sovražstva drug do drugega za lepo stvar narodne prosvete. Ta skupni nastop je v smislu reform, ki prihajajo z Jesenic. Časi za sovražstvo med možni, fanti in družinami pridnega naroda so minili. Zakaj bi se morala sovražiti telovadca, zakaj odrska umetnika, zakaj igralca orkestra, zakaj pevca, zakaj? Z Jesenic prihaja nov duh sodelovanja vseh vrednih in plemenitih narodovih sil.

Industrija ustanavlja lastno leposlovno knjižnico, kjer bodo na razpolago vse slovenske knjige. Tudi to je reforma v delovni skupnosti.

Povsod na naših prireditvah je poudarjena na prvem mestu čast domovini. Državna zastava plapolna nad našimi prireditvenimi prostori, državna zastava odvarja naše povorke, pozdrav državni zastavi je prva točka vsake naše prireditve. Naše nagrade za prva mesta so potovanja na narodova svetišča (Oplenac, Avala).

V našem tovarniškem listu smo odprli rubriko za obvestila iz oblasti narodne obrambe za vse ljudstvo. Tu bo prostora za obvestila občine, prikazani regulacijski plani našega mesta, tu bo prostor za besedo o mestnem gledališču, o železarskem muzeju, o Glasbeni matici, o vsem gospodarskem, socialnem, kulturnem, narodnem, prosvetnem delu naših sodelavcev in krajanov.

To so naše reforme, ki se nič ne pišejo, nego se kar izvajajo v smislu gospodarskega, socialnega in kulturnega napredka ljudstva in kraja za dosego boljšega in lepšega življenja za vse.

Član delovne vzajemnosti KID

Gen. ravnatelj gosp. C. Noč med kovinarji na izletu

Ing. Karel Oroszy, obratovodja metalurškega oddelka:

VARJENJE

(Dalje)

Elektrode

Za dobro varjenje je potrebna tudi ustrežajoča elektroda, zato je njena izbira velike važnosti. Razlikujemo:

- a) oglene elektrode in
- b) kovinske elektrode.

Oglene elektrode uporabljamo skoro izključno le za avtomatično varjenje, za varjenje tanke pločevine in za varjenje neželeznih kovin. Pri tem pa zopet razlikujemo čiste oglene elektrode in oglene elektrode s stenjem. Oglene elektrode s stenjem imajo v sredini jedro, ki sestoji iz vodnega stekla, oglenega prahu ter iz borove kisline.

Kovinske elektrode pa so lahko:

1. Gole elektrode, t. j. trdo vlečena, svetla ali črno žarena žica.
2. Elektrode z jedrom ali srčaste elektrode, ki imajo nekovinsko jedro.
3. Tanko prevlečene ali v maso potopljene elektrode.
4. Debelo obložene ali prevlečene (oplašene) elektrode.

Z ozirom na material pa razlikujemo zopet:

1. Elektrode za varjenje jekla, pri katerih imamo zopet elektrode za zvezno varjenje (Č 37, 42, 52) in elektrode za nanašanje.
2. Elektrode za varjenje litega železa.
3. Elektrode za varjenje neželeznih kovin.

Presoja elektrod. Kot posebno važno je treba navesti, da se dajo gole elektrode variti samo z istosmernim tokom, pri tem pa ne smemo nikdar pozabiti, da se gole žice z bakreno prevleko

sploh ne dajo variti. Prav tako se ne smemo pustiti zapeljati od napačnega sklepanja, češ, same po sebi trde žice dajo varilni šiv velike trdnosti. Kajti s hladno obdelavo (z vlečenjem) žice lahko postane mehak material trd, nasprotno zopet lahko postane od narave trdi material z žarenjem mehak. Šele po zvarjenju se pokaže resnična trdnost elektrodnega materiala.

Gole elektrode imajo to prednost, da so v splošnem cenejše od drugih vrst elektrod in da jih lahko uporabljamo v vsaki legi, t. j. vodoravno, navpično in za varjenje nad glavo. Nedostatek pri teh elektrodah pa je ta, da imajo nemiren obločni plamen, ki se večkrat prekinje, in da nastanejo velike izgube zaradi brizganja. Tudi vrednosti trdnosti, razteznosti in odpornosti proti udaru so manjše kakor pri drugih elektrodah. Varilni šivi niso kovni.

Pri varjenju z golimi elektrodami imata kisik in dušik iz zraka možnost neoviranega dostopa do raztaljenega varilnega materiala in se tam spajata s tekočim materialom. Z vključitvijo teh dveh plinov se kvaliteta varilnega šiva zelo poslabša.

Iz navedenega torej sledi, da golih elektrod ne smemo uporabljati za varjenje konstrukcijskih delov, ki imajo menjajočo se obremenitev kakor mostovi, žerjavni nosilci in razni strojni deli. Nasprotno pa jih lahko uporabljamo za varjenje mirno obremenjenih konstrukcij. Kar pa se tiče samega varjenja, je treba omeniti, da je pihalni učinek obločnega plamena pri čistih elektrodah večji kakor pri obloženih.

Elektrode z jedrom ali srčaste elektrode. Jedra so iz nekovinske zmesi in imajo namen, da vzdržu-

jejo miren in enakomeren obločni plamen. Možno je tudi, da pridamo v jedra legurne dodatke za izboljšanje varilnega šiva. Elektrode z jedrom so uporabljive za istosmerni in za izmenični tok in sicer v vseh legah. Izgube radi brizganja so pri teh elektrodah manjše kakor pri golih elektrodah, varilni šiv pa je bolj enakomeren. Zvaritve, izvedene z elektrodami z jedrom imajo višjo razteznost in so tudi kovne. Po kakovosti spada elektroda z jedrom med golo in med obloženo elektrodo. Zaradi ročnosti in pa možnosti, da se ta vrsta elektrod uporablja tudi za avtomatično varjenje, se mnogo uporablja.

Tanko obložene ali potopljene elektrode so potopljene v masi, ki najizpolni isti namen, kakor ga imajo jedra pri elektrodah z jedrom. Tudi te se dajo variti z izmeničnim tokom. Sestava zmesi, v katero se elektrode potopijo, da dobijo lahko prevleko, je tovarniška skrivnost vsake tvrdke. Tudi te elektrode lahko uporabljamo v vseh legah varjenja. Po kakovosti in ceni so enakovredne elektrodam z jedrom.

Debelo obložene elektrode. Naziv izvira iz razmeroma močne obloge. Ta obloga se doseže ali z večkratnim pomakanjem ali — za dosego popolnoma enakomernega zunanega premaza obložne plasti — s strojno izvedbo natisnjenja. Pri oblogi, izvedeni s strojnim pritiskom, se lahko pojavi nedostatek, da leži kovinska palica ekscentrično v oblogi, kar pri varjenju zelo slabo učinkuje. Kakovost varilnih šivov, izvedenih z debelo obloženimi elektrodami, se znatno loči od kakovosti varilnih šivov, ki so zvarjeni z golimi, s tanko obloženimi in z elektrodami z jedrom.

Zakaj se torej varilnim šivom, izvedenim z debelo obloženimi elektrodami, daje prednost pred ostalimi.

Kakor že povedano, imata pri varjenju z golimi, s tanko obloženimi in elektrodami z jedrom kisik in dušik iz zraka možnost, da prideta v stik z razstopljenim materialom varišča in se s sprejemom teh dveh plinov kakovost varilnega šiva poslabša.

Pri debelo obloženih elektrodah pa napravijo plini zgorele obloge okrog obločnega plamena plinski plašč. Ta plinski plašč ščiti tekoči material elektrode pred sprejemanjem plinov iz zraka.

Pri raztaljenju elektrode tvori obloga plast žilindre nad raztopljenim materialom in pozneje nad strnjenim varilnim šivom. Tudi s tem se varilni šiv ščiti pred sprejemom plinov iz zraka. Prav tako pa prepreči žilindra tudi prehitro ohlajevanje in s tem krhkost in trdoto varilnega šiva. Pod plastjo žilindre se raztopljeni varilni šiv počasneje strjuje, kar omogoča, da se plini in žilindra v varilnem šivu lažje izločijo kakor pri hitrem ohlajevanju.

(Dalje)

Ravnatelj dr. ing. Klinar ob priliki letalskega mitinga jeseniškega aerokluba na letališču v Rodnah na častni tribuni. Mitinga se je udeležilo nad 7000 ljudi. Jadranci so po večini uslužbenci železarske industrije

RAZSTAVA IZDELKOV KOVINARSKE ŠOLE KID

»Veselite se dela — veselje do življenja«

Tako je govoril napis nad vhodom v učilnico vajenške šole KID, kjer je bila ob zaključku šolskega leta prirejena razstava izdelkov kovinarske šole. V tem napisu je prvi del velike resnice, katere zadnji stavek glasi: »Uspešno delo, uspešno življenje«.

Razstava šolskih izdelkov je pokazala, da se gojenci dobro zavedajo te resnice in da je vodstvo vzorne delavnice uspelo v najvažnejšem predmetu: vzgojiti veselje do kvaliteta dela.

Že delovni dnevniki, kamor zapisujejo gojenci dnevno delo in skicirajo naprave, so pokazali, s kako skrbnostjo in vne-
mo so popisana razna dela. Strokovne risbe II. letnika kažejo, kako daleč so gojenci že v pojmovanju konstruktivnega dela. Med razstavnim materialom je bil postavljen tudi aparat projektor za prikazovanje slik iz knjig. Ta aparat omogoča veliko ponazoritev in pojasnitev dela. Kot najbolj izrazito in tudi najbolj ponosno delo je bilo na razstavi peresno kladivo, imenovano ajax. Izdelano je bilo izključno v vajenški delavnici. Na njem so delali gojenci I. letnika, varil pa je gojenec II. letnika. Dalje so bila razstavljena programska dela, ki so kazala delo gojenca od prvega dne, ko je stopil v delavnico. Namen teh del je, da se gojenec nauči vseh načinov ročne in strojne obdelave. Nekaj posebnega so delavniški zvezki, kjer opisuje gojenec svoje dnevno delo v delavnici in zabeleži svoja opazovanja in doživljanja. Izdelki produktivnega značaja so izdelani že po naročilih obratov. V tej vrsti so bili razstavljeni razni na-

tipni ključji, izvlečne klešče, razni modeli za izdelovanje opeke, razna držala za navadne rezilnike, šestila, mere itd. Poleg tega so bili v vajenški delavnici izdelani še razni aparati za ponazoritev dela, delovanja strojev.

Obiski na razstavi

Razstava je bila odprta tudi za javnost. Vrh svojcev, ki so prišli pogledat napredek svojih študentov, so razstavo obiskali tudi številni prijatelji železarskega dela.

Za izdelke gojencev kovinarske šole se je zanimal tudi gosp. predsednik A. Westen, ki je prišel na razstavo v spremstvu tehn. ravnatelja, gosp. dr. Klinarja, in industrijca g. Panića iz Beograda. Gosp. predsednik je pohvalil vzorno delo delavnice in se zanimal za nadaljnji program strokovne šole.

Pred zaključkom razstave, ki so jo opravljali in kjer so imeli dnevno službo izmenoma gojenci sami, je obiskala razstavo gospa predsednikova Olga Westenova v spremstvu ravnatelja g. dr. Klinarja. Vodja vajenške delavnice gosp. Pečan je gospe predsednikovi in gosp. ravnatelju posebej pokazal posamezne izdelke, na katerih se razlikuje čut posameznih gojencev do preciznosti dela. Ravnatelj g. dr. Klinar je izročil gospe predsednikovi za spomin na obisk te razstave izdelek gojenca prvega letnika.

Letošnja šolska razstava je pokazala višino vzgoje za praktično in kvalitetno delo v železarski šoli KID. Pričakujemo, da bo delo na taki osnovi napredovalo, kajti časi, ki prihajajo, bodo izločili vse, kar bi bilo polovičarskega.

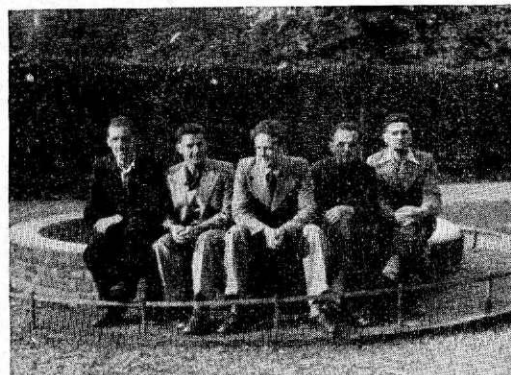
10 LETNICA ABSOLVENTOV NEKDANJE OBRTNE ŠOLE KID

V društveni sobi tovarniške kazine so se po 10 letih zbrali absolventi zadnjega letnika nekdanje obrtne nadaljevalne šole KID k spominskemu prazniku. Proslave 10 letnice so se udeležili vsi takratni absolventi in to gg.: Bučar Ivan, Justin Franc, Jelen Avgust, Kuraš Ciril, Klemenc Anton, Knific Mirko, Ravnik Zdravko, Oman Slavko, Krajcer France, Hrovat Janez, Svetina Pepi, Tratnik Stan-
ko, Svetlin Bernard, Pančur Rudolf, Zwischenberger Karel, Žen Ivan in Žen Maks. Vsi so ostali pri železarski skupnosti, kjer imajo že najmanj po 13 službe-

nih let: od 1927. do 1930. kot gojenci, pozneje pa v sestavi železarne.

Med bivše gojence je prišel njihov nekdanji vodja, generalni tajnik KID, g. dr. Maks Obersnel, ki je zastopal tudi ravnateljstvo KID. Lep pozdravni in spominski nagovor je v imenu bivših gojencev imel g. Žen Maks iz livarne. Omenil je, da je znanje, ki so ga pridobili v šoli, pomagalo v mnogih težkočah, ki so jih srečali v življenju.

Slika spodaj prikazuje zbrane bivše gojence šole KID z gosp. dr. Obersnelom pri slovesnosti v društveni sobi kazine.

Naša »varilna ekipa«, ki je bila na varilnem tečaju v Duisburgu

DOKAZ RESNOSTI JESENIŠKEGA DELOVNEGA ČLOVEKA

Dne 18. julija je bilo izplačanih nad 3,800.000 dinarjev za draginjske doklade v smislu dodatne kolektivne pogodbe med naše delavstvo.

Ta znesek je prišel v naša delavska gospodarstva in gospodinjstva poleg rednih prejemkov.

Kot hvalevredno in kot dokaz resnosti jeseniškega delovnega človeka smo na dan izplačila doklad opazili v našem mestu in okolici zanimivo sliko.

Delavstvo je nakupovalo obleko, obutev; delavska gospodinjstva so oskrbovala drva za zimo, nakupovala sadje za vkuhanje; povsod po trgovinah je bilo živahno. Nad 3 in pol milijona denarja tako zvanega malega človeka je prišlo v kraj in tak denar najbolj poži-
viti trgovino in obrt.

Ta slika nakupovanja je pokazala zrelost naših ljudi, ki znajo pravilno obračati denar.

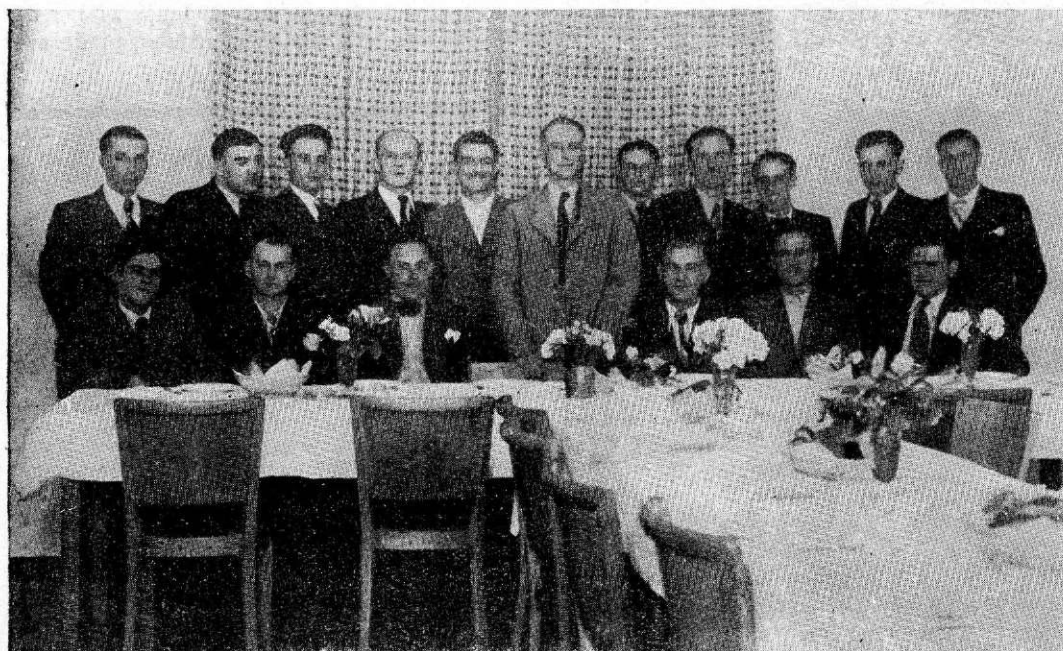
Žal pa ...

je ta lepi vtis morala kvariti slika, ki so jo mnogi opazili zvečer. Ne gre za to, če je kdo šel na okrepčilo v gostilno, gre za pijančevanje in za ogabnost prizorov pijanstva, ki so se po plačilnem dnevu pomnožili.

Mi smo prepričani, da je večina naših pridnih, resnih in častnih kovinarjev bila vidna v popoldanski sliki pri nakupovanju in skrbi za družine.

So pa nekateri, ki se ne zavedajo časti, da so v naši delovni skupnosti. Doma čaka žena in čaka družina, da bi si izboljšala obstanek, tak lahko miseln polovičarski človek pa gre in zapravlja denar v pijančevanju.

Zastopniki delavskih strokovnih organizacij so si prizadevali in dokazovali potrebe večjega dodatka, taki ljudje pa tako nevhvaležno in nečastno zapravljajo denar, kakor da bi ne bilo drugih nujnejših potreb.

Thuma Franc, obratovodja želez. odd.:

ŽELEZNIŠKE NESREČE

Pod tem poglavjem je bil že v »Tovarniškem vestniku« št. 4 z dne 15. februarja 1939. leta obrazložen pojem železniških nesreč in njih vzrokov, kakor tudi ukrepi za odpravo teh nesreč. Ker je pa po tem času vstopilo veliko število novih sodelavcev v vse naše obrate in v delo, ki je tesno povezano z železniškim obratom, niso pa imeli prilike seznaniti se s tem spisom; dalje, ker je opaziti pojave, ki ogrožajo varnost ljudi in imetje v naši tovarni, in oviro v železniškem prometu, bom v naslednjem ponovno seznanil sodelavce o naredbah in predpisih, ki so bili izdani za varen in redni železniški promet. Predvsem moram opozoriti sodelavce, da je železniški obrat v naši tovarni zelo nevaren, ker leži večina tirov — radi velikih terenskih razlik — v močnih padcih, kjer je potrebna skrajna previdnost pri premikanju voz.

Kaj je železniška nesreča?

Za železniško nesrečo se mora smatrati vsako poškodbo ljudi ali imetja (poslopij, prog, vozil, lokomotiv, raznih naprav i. d.). V vsakem primeru poškodb ljudi ali imetja, najsibo tudi malega značaja odnosno v malem obsegu, se mora klicati krivca na odgovor. V težjih primerih prej omenjenih poškodb se ne zagovarjajo krivci samo pred lastno upravo, temveč tudi pred sodno oblastjo.

Kako nastanejo železniške nesreče?

Te nastanejo radi višje sile, tehničnih napak na vozilih in progah, radi neprevidnosti in prenapetosti, površnosti ali brezbržnosti ter neupoštevanja ali nepoznanja zakonskih odredb in predpisov od strani posameznih ljudi.

Proti ukrepi.

Obratovodstvo železniškega oddelka je izdalo za našo podjetje na podlagi zakonskih določb za železniško obratovanje v privatnih podjetjih in prometnih predpisov sledeča določila:

Vse železniško osebje mora dobro poznati vse potrebne varnostne in prometne predpise, mora se stalno poučevati o varnem in pravilnem vršenju železniške prometne službe. To osebje mora tudi polagati strokovne izpite pred komisijo drž. železnic.

Za varnost ljudi so izobeseni na vidnih mestih po vseh obratih »Železniški varnostni predpisi« in na nevarnih prehodih so nameščeni opozorilni znaki. Vsi sodelavci so dolžni, da strogo upoštevajo te varnostne odredbe in poučijo tudi svojce o teh predpisih.

Za varnost imetja in skrb za redni železniški promet v posameznih obratih so določeni od strani obratovodstev delovodje ali predelavci, ki morajo skrbeti in so odgovorni, da je ves prostor na tiru in ob tiru vedno čist in da je dovolj prostega profila ob tiru, t. j., da se razkladaajo predmeti ali material ob normalnem tiru najmanj 130 cm in ob ozkem tiru najmanj 90 cm od tračnic. Dalje, da se vozovi pri nakladanju in razkladanju ne poškodujejo in da se tovor pravilno in enakomerno naloži po celem vozu ter tovor tako zavaruje, da se pri premiku in vožnji ne more premikati na vozu ali celo odpadati z voza. Voz mora biti tako naložen, da ne sega tovor preko profila voza ali preko odbijačev, ker se s tem lahko poškodujejo

ljudje, poslopja ali naprave odnosno poškoduje sosedni voz. Vozovi se tudi ne smejo preobremeniti, ker se s tem kvarijo ležišča ali zlomijo osi. Dolžnost teh delovodij in predelavcev je, da delavce, ki vršijo dela pri nakladanju in razkladanju, nadzorujejo in jih poučujejo o pravilnem delu in previdnem ravnanju z vozovi.

Z zavestjo, da je vsaka poškodba ljudi in imetja v škodo ne le posamezniku temveč tudi skupnosti, se bodo odstranile vse nerednosti v železniškem obratu.

TAKI NE SPADAJO MED NAŠE POŠTENE KOVINARJE

V zadnjem času se množijo v naši tovarni primeri kraje. Izgleda, da so se v našo delovno skupnost naselili posamezniki, ki ne spadajo v vrste naših poštenih delavcev in to iz razloga, ker se pojavljajo vedno česče primeri, da kradejo delavcem predmete njihove osebne lastnine.

Dogodili so se taki primeri tudi že prej in smo morali ugotoviti kraje iz posesti KID bodisi večjega, večinoma pa malenkostnega obsega. Tedaj se prizadeti niti niso zavedali, da bi bilo treba njihovo dejanje obeležiti kot krajo, ker se pač pri podjetju z obsegom, kot ga ima naše, ne morejo delati nobene izjeme in bi moglo vsako milo postopanje imeti nedogledne posledice. Podjetje je bilo primorano take primere disciplinsko zasledovati in kaznovati.

Ko pa se v zadnjem času pojavljajo obsojanja vredni primeri kraje osebne lastnine kovinarjev, je seveda jasno in v interesu poštenega imena naših delavcev, da se z vso strogostjo krivce poišče in zasleduje z vsemi zakonskimi sredstvi, t. j. ne samo, da jih izobčimo iz svoje delovne skupnosti, nego da se jih izroči oblastvom v nadaljnje kaznovanje.

Pošteno delavstvo, čigar čisto ime hočemo ščititi z vsemi sredstvi, vabimo in prosimo, da pazi in prijavi vse tiste, ki ne spadajo iz navedenih razlogov v sestav naših poštenih sodelavcev. Vsako tozadevno prizanašanje in opuščanje prijav bi bilo v kvar in v nečast podjetju in delavstvu.

VABILO

Vabimo vse sodelavce, ki bi bili pripravljeni sodelovati v dnevih 10. in 11. ter 17. in 18. avgusta t. l. na kulturnem in športnem festivalu KID kot reditelji, da to javijo najkasneje do 4. avgusta g. L. Humru.

*

Dalje prosimo hčerke naših sodelavcev, da se javijo za razpečevanje znakov kulturnega festivala, ki bodo veljali obenem kot vstopnice. Tozadevne prijave naj se oddajo pri glavnem vratarju.

Pripravljalni odbor

Kot krokodili se hladijo bivoli ob vročini v Južni Srbiji

BLAGOSLOVITEV TEMELJNEGA KAMNA ZA MODEREN ZDRAVSTVENI ZAVOD VISOKE GORENJSKE

Jeseniška Bratovska skladnica gradi na enem najlepših prostorov miru in sonca v železarskem revirju moderno bolnišnico, ki bo izročena plemeniti službi za ljudsko zdravje.

Preteklo soboto je bila opravljena na stavbi tiha slovesnost blagoslovitve temeljnega kamna in vzidanja spominske listine.

V prihodnji številki našega lista bomo prinesli nekaj slik in napisali o tem dogodku.

ČLANSTVU IN SVOJCEM BRATOVSKKE SKLADNICE

Uprave javnih bolnic se pritožujejo, da prihajajo v njihove zavode in zdravstvene naprave radi zdravniške pomoči člani bratovske skladnice, ne da bi se izkazali z napotnicami, izdanimi po predpisih pravil bratovske skladnice. Ker gre čisto za nujne primere, jih bolnice ne odklanjajo, pač pa zahtevajo naknadno izdajo napotnic in plačilo oskrbnih stroškov po bratovski skladnici. Pri tem pa nastajajo spori med bratovsko skladnico in prizadetimi bolnicami, kajti krajevne bratovske skladnice pri presojanju položaja upoštevajo predvsem predpise pravil bratovske skladnice, pa tudi druge okolnosti, ki so tehten razlog, da bi poedinim članom ne bilo potrebno, iskati zdravniško pomoč v javnih, dostikrat zelo oddaljenih bolnicah, temveč bi se jim zaradi narave njihove bolezni mogla nuditi vsa potrebna zdravniška pomoč v lastnih skladničnih bolnicah ali pa celo v domači oskrbi.

Tako svojevoljno postopanje zavarovancev povzroča skladnici dostikrat tudi nepotrebne stroške, s čimer so oškodovani interesi skupnega članstva.

Z ozirom na to se po nalogu Glavne bratovske skladnice vsi zavarovani člani opozarjajo, da bo bratovska skladnica zahtevala od njih povračilo nastalih stroškov v vseh primerih, ko bodo neopravičeno in svojevoljno sami ali pa njihovi družinski člani iskali zdravniško pomoč v javnih bolnicah, ne da bi se prej zglasili pri skladničnem zdravniku.

Predsednik kraj. uprav. odbora:
Dr. M. Obersnel s. r.

ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Z ozirom na to, da se je g. dr. Čeh Milan vrnil iz vojaške vežbe in da je bil dne 22. t. m. vpoklican na vojaško vežbo g. dr. Keržan Bartol, se bo zdravniška služba za družinske člane do nadaljnjega vršila tako:

Gospod dr. Čeh Milan je prevzel zopet zdravniško službo za družinske člane v svojem okolišu, t. j. vzhodno od poslopja bolnice, in bo ordiniral v bolnici vsak dan izvenemši nedelje in praznike od 8. do 10. ure.

Gospod dr. Tancar Avguštin je prevzel zdravljenje družinskih članov v okolišu, ki je bil dodeljen g. dr. Keržanu, t. j. zapadno od poslopja bolnice, in bo ordiniral v bolnici vsak dan — razen sobot, nedelj in praznikov — od 14. do 16. ure, izven tega časa pa v primerih nujne potrebe v svoji ordinaciji na Jesenicah.

IZ OBLASTI NARODNE OBRAMBE

UREDBA O POMOŽNI VOJSKI DRŽAVNE OBRAMBE

(Dalje.)

2. Drugi poziv so kmetovalci in živinorejci, ki se v miru bavijo s kmetijstvom in živinorejo in živijo od tega opravila, kakor tudi strokovnjaki iz teh gospodarskih strok, kakršni so: agronomi, ekonomski, veterinarji, veterinarski pomočniki, živalski bolničarji in podkovači.

3. Tretji poziv so vsi drugi obvezniki iz člena 1. te uredbe.

Člen 6.

(1) Obvezniki, ki so v službi pri pomožni vojski, so dolžni točno, vestno in po najboljši vednosti in znanju opravljati njim dodeljene posle.

(2) Pristojni starešine morajo obveznike pomožne vojske, ko se vpokličejo ali mobilizirajo, seznaniti z določbami iz odstavka 1. tega člena in jih opozoriti na posledice, če bi teh predpisov ne izpolnjevali.

Člen 7.

(1) Minister za vojsko in mornarico prireja lahko sporazumno s prizadetimi ministrstvi in bansko oblastjo radi izučevanja in stro-

kovne priprave obveznikov pomožne vojske za posamezne vrste službe pri njej, kakor tudi radi njihovega izpopolnjevanja prostovoljne tečaje za osebe, ki niso stalno zaposlene pri kakem strokovnem opravilu, pri katerem bodo uporabljane po vojnem razporedu v pomožni vojski.

(2) Ti tečaji se morajo prirejati v kraju, kjer obvezniki stanujejo, in tako, da se ne ovira njihovo redno opravilo.

(3) Za dijaško mladino srednjih, meščanskih in drugih strokovnih šol se prirejajo ti tečaji ob sodelovanju in nadzorstvu njihovega šolskega oblastva.

(4) Minister za vojsko in mornarico predpiše sporazumno s prizadetimi ministrstvi oziroma bansko oblastjo pravilnik o ustroju teh tečajev.

Člen 8.

(1) Pomožna vojska se vpokliče v mobilnem in vojnem stanju, če je to potrebno za opravljanje del, ki so važna za drž. obrambo, in to po vrsti in na način, kakor je to v tej uredbi določeno.

(2) Pomožna vojska se lahko vpokliče na taka dela tudi že v pripravljenem stanju, če je to v tej uredbi posebej določeno.

(3) Obvezniki se vpokličejo na ta dela s sklepom ministrskega sveta na predlog pristojnega ministra. Vpoklicno naredbo izda minister za notranje posle oziroma ban banovine Hrvatske po pristojni poti na zahtevo ministra, v čigar pristojnost spadajo dela in posli, za katere naj se obvezniki vpokličejo.

Člen 9.

Tuji državljani nevtralnih in zavezniških držav, stalno naseljeni v naši državi, so zavezani delu za državno obrambo, kolikor to ne nasprotuje mednarodnim pogodbam.

Člen 10.

(1) Vse posle po določbah te uredbe opravljajo pristojna oskrbovalna ministrstva.

(2) Za ministrstvo po tej uredbi se šteje tudi banska oblast oziroma njeni ustrezni oddelki, kolikor gre za posle iz njene pristojnosti. Vse, kar je rečeno v tej uredbi za ministrstva, velja tudi za bansko oblast, tudi kadar ni izrecno omenjena.

II. POGLAVJE

A. Prvi poziv pomožne vojske

Člen 11.

Prvemu pozivu pripadajo osebe in delavci po odstavku 1. člena 5. te uredbe.

Člen 12.

(1) Obvezniki I. poziva delajo v industrijskih in obrtnih podjetjih, ki so potrebna državni obrambi, v posadih po 8 ur na dan. Po potrebni količini proizvodnje in po času, v katerem se mora ta količina izdelati, se določi v podjetju potrebno število posadov.

(2) V vsakem industrijskem in obrtnem podjetju se mora delovna moč umno izkoriščati. Odvečna delovna moč se dá pristojnemu oblastvu na razpolago, nedostajajoča pa se od njega zahteva.

(3) Ob nujni potrebi državne obrambe se delovni čas posameznih posadov v podjetjih, ki delajo z manj kot tremi posadi, lahko tudi podaljša, kar odredijo pristojni oskrbovalni ministri sporazumno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje.

Člen 13.

Od obveznikov I. poziva so posameznim oskrbovalnim ministrstvom in ustreznim oddelkom banske oblasti na razpolago za delo in za vojni delavski razpored, in sicer:

1. ministrstvu za trgovino in industrijo: upravno in strokovno osebje in strokovni delavci industrijskih in obrtnih podjetij iz vojne pristojnosti tega ministrstva;

2. ministrstvu za gozdove in rudnike: upravno in strokovno osebje in strokovni delavci gozdarskih, rudarskih in topilniških podjetij in ustanov iz vojne pristojnosti tega ministrstva;

(Dalje prih.)

PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE DELA

Predlagatelj pod šifro »Katrod 300« naj se javi v pisarni martinarne. Ostali predlogi se proučujejo.

STROKOVNA KNJIŽNICA KID

1. Še vedno manjka nekaj zvezkov revij in strokovnih listov za izpopolnjevanje letnikov. Prosimo, da pogledate, če mogoče vendar niso ostali v kakem obratu, da ne bo treba naročevati novih. Vsi vezani letniki bodo na razpolago vsem interesantom.

2. Izdelan bo katalog knjižnice in razposlan vsem obratom in strokovnim oddelkom, da bo vsak vedel, s čim lahko razpolaga.

V. W.:

OBRAMBA PRED NAPADI IZ ZRAKA

(Nadaljevanje.)

Vidne ali aktivne odnosno toplotne barve so: zelene, plave ozir. kemične ali mrzle barve.

Dekoratивно maskiranje

V glavnem razlikujemo dve vrsti dekorativnega maskiranja:

a) horizontalno dekorativno maskiranje, ki se največ rabi;

b) vertikalno dekorativno maskiranje se uporablja izjemoma za uničenje senc.

Kar, tiče teh dveh dekoracij, naj omenim, da morajo biti konstrukcije trdne, da kljubujejo vremenskim neprilikam, kot dežju, snegu itd. ali v primeru zadetka od sovražnika, se konstrukcije ne smejo porušiti ter odkriti stene objekta. Stabilnost mask se doseže, če se jih izdeluje iz dobrega materiala. Krovna konstrukcija sestoji iz žične mreže. Žične mreže izdelujejo z manjšimi ali večjimi zankami. Za maskiranje manjših objektov se večinoma rabijo mreže, pri katerih znaša premer zank 4,5 cm do 9 cm oziroma 13,5 cm in 18 cm in iz 1—3 mm debele žice. Mreža in okvir morata biti pobarvana. Žične mreže se izdelujejo tako, da se jih lahko prenaša. Težje se kar na licu mesta izdeluje. Mrežo se po potrebi prepleta z vejcem, travo in rastlinami.

Fizično maskiranje

To maskiranje ima veliko vlogo za ravne svrhe. Sem spada: maskiranje glasu ali akustično, ki nima nobene vloge pri maskiranju proti ogledovanju iz aeroplana.

Optično maskiranje (maskiranje svetlobe), ki ima za cilj uničenje refleksa svetlobe. Ponoči ima poseben pomen za maskiranje svetlobnih teles.

Optično maskiramo

- a) s popolnim uničenjem svetlobe;
- b) z zmanjšanjem moči svetlobe do skrajnih mej;
- c) s tehničnim maskiranjem svetlobe proti opazovanju iz aeroplanov.

Po večini se načina a) in b) uporablja istovrstno.

V vrsto optičnega maskiranja se uvršča:

a) maskiranje ognja, ki je viden pri strojih raznih vrst;

b) maskiranje dima, ki ga proizvajajo ti stroji (uporaba malo kadečega se tvoriva).

Elektično maskiranje

Sem spadajo:

a) maskiranje dela radio postaj;

b) maskiranje dela reflektorskih postaj.

Poleg tega je treba tudi upoštevati vse vrste elektromagnetičnih postaj, katere se lahko spremenijo zaradi boljše obrambe.

Maskiranje dela radio postaj dosežemo s prenehanjem dela (ako je to mogoče z ozirom na potrebo službe), poleg tega z menjavanjem valovnih dolžin in šifre. Te spremembe morajo biti čim pogostejše in se morajo vršiti po objavljenem tajnem razporedu.

Maskiranje dela reflektorskih postaj se doseže v prvi vrsti z menjanjem namestitve postaje. Poleg tega morajo biti čez dan postaje dobro maskirane.

Kemično maskiranje

V to vrsto maskiranja spada predvsem uporaba dimnih in meglenih pregrinj. Ta pregrinjala pokrivajo lahko ves objekt in njegovo okolico ali so pa lahko izvedena kot oblak (plafon), ki se izvede v primerni višini nad zemljo.

Pri uporabi teh meglenih pregrinj (oblakov) je podnevi najboljša bela, ponoči pa črna barva.

Pri izdelovanju vseh teh pregrinj mora biti maskiranje vsaj 2- do 3-krat večje kot prostornina objekta. Poleg tega maskirani objekt ne sme v nobenem primeru zavzemati centralnega položaja v maskirani površini, temveč vedno le ekscentrični.

(Dalje)

je vnela debata, ki je bila glasna, da je preglašila ropot koles železniškega vagona in so naši mešetarji po sejnih napram njim molčeči trapisti. Pa ne da bi se menili o kakšni vojski ali kakem spopadu, ne, marveč debata je bila o žolčnih kamnih. Mislil sem si, kaj bi bilo, če bi se menili o čem hujšem, najbrž da bi bili potegnili handžare. Točno opoldne smo se ustavili na sarajevskem kolodvoru. Je pa naše postajno poslopje na Jesenicah vse kaj drugega, četudi smo v enem izmed najmlajših mest v državi. Torej, z Jesenic v Sarajevo 18 ur in pol, za prvo silo dovolj vožnje.

Ime Sarajevo pozna menda sleherni odrasli človek na zemeljski obli, saj se je pred 26 leti tu sprožil strel, ki je dal povod, da je bilo uničenih več kot devet milijonov življenj. Dasi me je že precej nosilo po svetu, semkaj še nisem zašel. Zato bo razumljivo, da je bila moja radovednost precejšnja. Tramvaj (samo dve liniji imajo) naju je potegnil v sredino mesta v neposredno bližino hotela, kjer sva imela pripravljeno sobo za 66 dinarjev brez stenic, s stenicami nekoliko ceneje.

Ogled mesta v dežju, hm, nič prijetno. Pa vendar, samo radi »kafan« ni sva prišla v Sarajevo. Ker sva imela spremljevalca, ki je bil dobro znan v mestu, smo bili kmalu v Begovi džamiji, ki je pač najlepša v Sarajevu. Seveda, brez bakšisev ni šlo, brez tega se ti nobena vrata ne odpro. Čevljev nam ni bilo treba sezuti, pač pa nam je vodnik, ki je bil podoben kakemu Mustafi paši, pokazal, kam naj stopimo, da ne umažemo preprog, ki so bile pregrnjene po vsej obširni džamiji. Ob strani mošeje je nekaj znamenitih nagrobnikov, nedavno umrli minister Spaho ga pa še nima. Ko se je nekoliko zvedrilo, smo šli na čaršijo, trg, ki je bil poln bosanske kmečke mladine, ki pride v nedeljo v Sarajevo. Ob zvokih harmonike in neke dudle se je uvrstilo v kolo in plesalo vse, Bosanci in »Boznakule«, kakor je nekdo pomotoma nazval ženski spol Bosnjakinj. Kljub slabemu vremenu je bila na nogometnem igrišču ogromna množica gledalcev, ki so »drukali«, da je bilo slišati kilometer daleč. To pa rečem, glasove imajo tam spodaj zelo močne. Ne vem, so li čevapčiče iznašli v Srbiji ali v Bosni, vem le, da jih še nikoli isem pospravil pod streho toliko kot ta dva dneva. V poseben okras Sarajeva je nova, letos posvečena cerkev sv. Jožefa. Obširna je, svetla, okna barvana, nekaj enakega še nisem videl. Ker je bilo prejšnjo noč le malo spanja, sva šla kmalu k počitku. Resnici na ljubo moram povedati, da naju ni obiskala nobena tistih neprijetnih živalic, ki zlasti tam doli niso redke.

Drugi dan dež; neprestano je deževalo in postalo hladno, da so se muslimanke tesno zavijale v svoje tanke halje. V načrtu sva imela ogled Ilidže, izvir Bosne in še marsikaj; v takem vremenu pa te mine veselje, da bi postopal po mlakah sarajevskih ulic.

(Dalje.)

ZOPET POTUJEM . . .

(Dalje)

Neverjetno, kako ta brzec — Ribničan bi mu rekel: krota — hitro vozi, skoro vedno ob reki Bosni, ki ima svoj izvir tam pri Ilidži, v bližini Sarajeva. Zanimiva so muslimanska naselja, potisnjena v breg, vse skrajno borno, tudi minareti so videti skromni. Z nami se vozi sin kantinerja železotovarne v Zenici, dijak, prijazen fant, ki nam je zanesljiv ciceron. Pokaže nam tudi posestvo našega martinarskega delovodje g. Avgušтина, ki je prej tam služboval. Bližamo se Zenici, industrijskemu kraju, ki je več ali manj znan tudi Jeseničanom, vsaj po imenu. Zelo lepa pokrajina, idealno položeni bre-

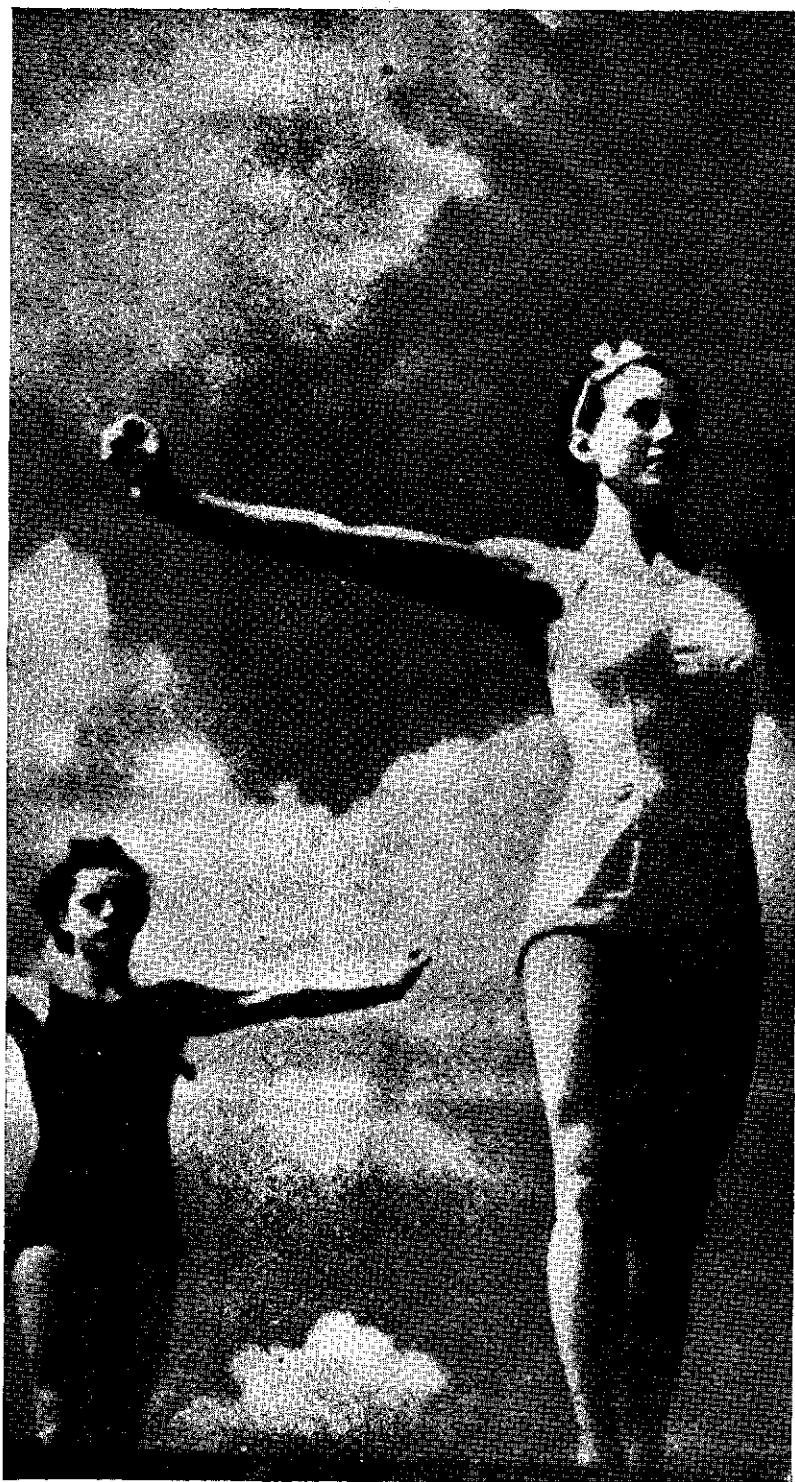
govi, za naše smučarje bi bil to pravi raj. Tik pred tovarno stoji kolodvor, ki pa je majhen, pač primeren mali železnici. Ker je ura poldeseta in nedelja, je na postaji polno ljudi, prav kot pri nas na Jesenicah ob nedeljah. V restavraciji srebajo muslimanke kavo, privzdigujejo prtiček in kade cigarete, njih moške pa skrbno pazijo, da bi obraze njih žena ne videlo nepoklicano oko. Nekaj postaj pred Sarajevom je vstopil musliman s svojo mlado ženo, ali pa je bila hčerka. Da je bila mlada in lepa je bilo popolnoma razločno videti skozi prozorno tančico. Med moškimi — trije so bili — se

**KULTURNI FESTIVAL
ŽELEZARSKIH JESENIC**
v dneh 10. in 11. ter 17. in 18. avgusta

NAŠA LEPA KNJIGA

Shranite seznam knjig, ki bodo na razpolago v javni šolski knjižnici KID. Knjižnica bo pričela poslovati v avgustu.

Deledda, Golobi in jastrebi.
 Jammes, Gospod Ozeronski.
 Verne J., 20 tisoč milj pod morjem.
 Lagerlöf: Klara Gullenborg.
 Lippert, Od duše do duše.
 Werfel, Mladostna krivda.
 Jurčič, Spisi, I.—X. zvezek.
 Claes, Beloglavček.
 Coolen, Brabantski rod.
 Dorgels, Leseni križi.
 Jaklič, Zbrano delo, I. zvezek.
 Prešeren, Zbrano delo.
 Rob, Deseti brat.
 Chesterton, Greh princa Saradina.
 Elster, Sodnikova hiša ob fjordu.
 Keller, Cvet naše vasi.
 L'Ermite, Kako sem ubila svojega otroka.
 Dixelius, Sara Alelia.
 Kossak-Szczucka, Legniško bojišče.
 Mauriac, Kačja zalega.
 Remizov, Na sinjem polju.
 Sienkiewicz, Križarji, I./II. del.
 Bevk, Človek proti človeku.
 Bevk, Kresna noč. Vihar.
 Bevk, Ljudje pod Osojnikom.
 Jakac-Jarc, Odmevi rdeče zemlje, I./II. del.
 Erjavec, Zbrano delo, I.—IV. zvezek.
 Undset, Kristina, Lavransova hči, I.—III. del.
 Bojer, Izseljenci.
 Munthe, San Michele.
 Ostenso, Klic divjih gosi.
 Ammers-Küller, Upornice.
 Gide, Ozka vrata.
 Kaye-Smith, Konec Alardov.
 Lagerlöf, Klara Gulleborg.
 Dickens, David Copperfield, I.—III. del.
 Levstik, Zbrano delo, III.—VI. zvezek.
 Pregelj, Izbrani spisi, I.—X. zvezek.
 Achleitner, Planinski kralj.
 Adamič L., Smeh v džungli.
 Albanov, Med življenjem in smrtjo.
 Andrejev, Plat zvona.
 Anec C., Arijana.
 Baar, Farovška kuharica.
 Balzac, Evgenija Grandetova.
 Balzac, Oče Goriot.
 Balzac, Teta Liza.
 Barbusse H., Ogenj.
 Barclay, Rožni venec.
 Baškircéva M., Dnevnik.
 Becher Stowe, Koča strica Toma.
 Běhounek, Brodolomci na ledeni plošči.
 Bevk Fr., Veliki Tomaž.
 Björnsterne, Veseli fant.
 Bolgarske novele (prev. prof. Potokar Tone).
 Bordeaux, Zametene stopinje.
 Bridges, Jetniki v gorah meseca.
 Buck, Dobra zemlja.
 Bučer L., Čez steno.
 Burger L., 40 let babica.
 Burnett, Mali lord Fauntleroy.
 Bernanos, Dnevnik vaškega župnika.
 Burroughs, Džungla, I./II. del.
 Cankar Ivan, Zbrani spisi, zvezek I.—XX.
 Cellini B., Življenje.
 Cervantes M., Tri novele.
 Conrad J., Senčna črta.
 Conrad J., Tajfun.
 Cooper, Zadnji Mohikanec.
 Cronin, Zvezde gledajo z neba.
 Curie Eva, Gospa Curie.
 Čapek-Chod, Turbina.
 Čehov A., Anjuta.
 Sošič, Pokošeno polje.
 Daudet, Pisma iz mojega mlina.
 Deeping, Usodovec.
 Detela, Zbrani spisi, I./II. zvezek.
 Dickens, Pickwickovi, I./III. zvezek.
 Dmitrijevski, Stalin.
 Dörfler, Krivični vinar.
 Dostojevski, Besi.
 Dostojevski, Idiot, I./IV. zvezek.
 Dostojevski, Zločin in kazen.
 Doyle, Zgodbe Napolconovega huzarja.
 Dumas A. sin, Dama s kamelijami.
 Durych, Blodnje, I./II. del.
 Eastman, Ohijesa.
 Essad Bey, Nikolaj II.
 Feigel D., Bacili in bacilke.
 Feigel D., Po strani klobuk.
 Finžgar, Zbrani spisi, I.—IX. zvezek.

Najvažnejša
 postavka v
 našem življenju
 je
 zdravje!

BOJ PROTI NEZGODAM

POD VISEČIMI BREMENI PREŽI SMRT

5000 NEZGOD L. 1939. V SLOVENIJI

Dne 3. julija je delavec Poznik vozil premog s samokolnico v kotlarno za kurjenje parnih kotlov. Vozil je pod malim Demag-žerjavom, ki dviga premog do lijaka, v katerem potem avtomatično prehaja v kurišča. Žična vrv, ki je dvigala s premogom v teži 235 kg napolnjeno posodo, se je utrgala in padla na ponosrečenca, ki je bil pod posodo. Ponosrečenec je dobil težke poškodbe. Rešili sta ga samo močna konstitucija in večja zdravniška oskrba. Želimo mu, da bi kmalu okreval.

Mi smo na tem mestu večkrat opozarjali, da je postajanje pod visečimi bremenmi zelo nevarno in zato prepovedano. Opozarjamo na to tudi z napisi na takih mestih. Delavci, pazite na svoje zdravje!

Vprašanje nezgod povzroča vedno večjo skrb tudi ustanovam, kot je OUZD v Ljubljani. Samo v trimesčju od junija do avgusta je bilo lani 1700 izvenobratnih nezgod (poškodbe pri športu, na izletih, na kolesih itd.). Obratnih nezgod je bilo 3395, od teh 51 smrtnih.

To je najprej velika nesreča za človeka, za družino in narod, dalje je velika izguba na narodnem premoženju. Tudi OUZD je spoznal, da bo treba organizirati borbo proti nezgodam. Rubrika »Boj proti nezgodam« naj bi bila na portalu vsake tovarne in delavnice. V našem listu jo bomo nadaljevali še bolj intenzivno; kajti gre za zdravje in srečo ljudi, gre za delazmožnost in gre za narodovo premoženje.

ZA NAŠE GOSPODINJE

Juha iz jagnjetine ali perutnine.

1 1/2 kg mesa razrežemo na prst velike koščke, denemo v lonec in zalijemo z vodo. Ko že nekaj časa vre, solimo, pridenemo 2 pora, 1 koren, koreninico petršilja, 1 zeleno, vse razrežemo na rezance. Potem zarumenimo na masti (2 žlici) čebulo, pridenemo moko, in kavno žličko sladke paprike. Ko tudi to nekoliko zarumeni, pridenemo zajemalko kostne juhe, nekoliko vina, nakar zmešamo in precedimo k juhi. Na koncu pridamo še 3/10 l smetane in je juha gotova, ko dobro prevre, da je meso mehko. V jušnem loncu razmešamo 2 rumenjaka, prilivamo počasi juho in mešamo, da rumenjaki ne zakrknejo.

GOSPODARSKE NOVICE

Vojna. Kaj vraga še vedno ta rubrika, ko pa se že vsem naravnost gabi pisati o pobijanju ljudi, o beguncih, o joku in bedi, o zavzetju te vasi, onega brega, tega hriba, one umazane reke, ki odplavlja kanale itd. Da, vojna še ni končana, upati pa je, da se bodo vojskujoči kmalu pobotali, da bo zopet mir, kajti v miru je le bolje, mnogo bolje. Naša država, ki nikomur ničesar ni dolžna, mirno plove v teh časih in vsi smo hvaležni vodstvu, da je ohranilo mir, ljudi, mir!

Naša zunanja trgovina v prvih 6 mescih letos je proti isti dobi lanskega leta bolj aktivna, to se pravi, da smo več izvozili, kakor pa smo uvozili. Izvozili smo v tej dobi 207.684 tone več blaga kakor lani v isti dobi. Po vrednosti pa za 561 milijonov din več kakor lani, to je za 22% več. No, nekaj že razumemo, da je izvoz narasel, in menda bomo še bolj razumeli sčasoma. Samo sumljivo je, da je tonaža manj narasla kakor pa vrednost. Menda vendar ne izvažamo perja. Seveda pa je aktivna bilanca zunanje trgovine za državo najbolj koristna in jo vsi pozdravljamo.

Bolgarija nam bo prodala enostavno 500 vagonov koruze.

Letina bo slaba. Izgleda, da je ljudem predbro na zemlji, da se kar pretepajo. Pa je letina malo pomagala, da bo pretepanje manj junaško. Še pri nas bo pšenice za okrog 40% manj kakor lani.

Evropa, slab učitelj. Od sile smo slabi učitelji in vzgojitelji ljudstev in narodov na ostalih kontinentih. Ne smemo pozabiti, da živi v Afriki, v Aziji in po raznih predelih sveta sto in sto milijonov ljudi na izredno bogati zemlji, ki ne bodo večno primitivni. Naučili so se od naprednih Evropejcev veliko in kaj bo, če bodo ti narodi enkrat nastopili. Srčna kultura, ki se počasneje razvija, bo močnejša, kakor hotenje nastopa proti Evropi in njihova moč. Že so Aziati, že so Arabci nastopali in pustošili po Evropi. Kaj bo, če se to kdaj ponovi. Mi se med seboj pretepamo, kakor bi ne bili ljudje in kakor bi bili sami na svetu. Pravijo, da je velika sreča za človeka, da ne živi več kakor 70 let, ker bi drugače doživel samo še več težav in vojn in pobijanj in upostojen.

ZA DOBRO VOLJO

Predrznost

»Kako si upate z mojo hčerjo govoriti o poroki, vi nesramneži!«

»Oprostite, gospod šef, saj nisem resno mislil.«

Junak.

»Gospod, res je bilo lepo gledati, kako ste skočili s skale v vodo, da rešite človeka, ki se je potapljal.«

»Da, da... samo to bi rad vedel, kateri nesramnež me je od zadaj sunil v vodo.«

Ne bahaj se!

Zadnjič se je peljala gospa Drenova s svojim triletnim sinčkom s cestno železnico. Ko so bili že mimo mestnega kopališča, so bili sopotniki priče naslednjega pogovora:

»Mamica, kaj pa delajo v tej hiši?«

»Veš, Jurček, to je kopališče.«

»Kopališče? Čemu pa ga imajo?«

»V njem se kopljejo.«

»Zakaj se pa mi ne gremo nikoli tja kopat?«

»Saj se kopljejo doma v kopalnici.«

Fantek nekaj časa premišlja, potem se pa oglasi:

»Mamica, kje pa imamo pri nas kopalnico?«

Na naslednji postaji je gospa Drenova s svojim sinčkom izstopila.

Čudež.

»V kabaretu sem videl človeka, ki nima rok, pa igra klavir.«

»Nič čudnega. Saj tudi moja žena nima glasu, pa poje.«

Med prijateljicama.

Anita: »Veš, Nada, ure in ure sedim pred zrcalom in občudujem svojo lepoto. Kajne, to je velika nečimurnost?«

Nada: »No, temu se pravi domišljavost.«

Pri čarovniku.

»Ali ste vi tisti gospod, ki samo z dotikom roke prestavlja mize in omare?«

»Da, jaz sem to.«

»Ali bi hoteli iti z menoj? Seliti se namreč mislim, pa imam premalo denarja, da bi si najel nosače.«

Priporočilo.

»Ali je gospod Šivec res dober krojač?«

»Dober, dober. Ta obleka je ostala tako dolgo cela, dokler je nisem plačal.«

Rada bi se ločila

Odvetnik dami: Pa to vendar ne more biti zadosten razlog za ločitev zakona, če je vaša sobarica nosila vaše kombineže.

Dama: To ne, ampak, da nosi služkinja moje kombineže — to sem zvedela od svojega moža...

Jed in moč

Gašper: »Vse svoje življenje sem jedel volovsko meso.«

Špela: »In kako se počutite?«

Gašper: »Čutim se močnega kakor vol.«

Špela: »Čudno, jaz pa jem že tri mesece vsak dan ribe, in vendar ne znam plavati.«

Merilo za žejo

Jože in Jaka sedita v kavarni — bila je že 3. ura zjutraj. Naenkrat Jaka začne gledati v denarnico in Joža ga vpraša: »Kaj gledaš tako plašno v denarnico?« Jaka mu na to odgovori: »Gledam, če sem še kaj žejen!«

UMRLIM SODELAVCEM

† Ciril Novak, gojenec vajenske šole.

Kakor smo zadnjič kratko poročali, je umrl v mariborski bolnišnici 19 letni gojenec naše šole Ciril Novak. Dober fant je bil, bister in ves vdan praktični in duhovni izobrazbi. V šoli je bil med najboljšimi gojenci nagrajenci, med sovrstniki dober tovariš, na svojem domu sosskrbnik številne družine, saj je odstopal vso plačo, v javnosti talentiran mlad sodelavec igralske družine, v svojem srcu poln hotenja po izobrazbi. Ko so bili gojenci na ogledu mariborske industrije, je šel pogledat opevano mariborsko kopališče na otoku, ki je med najlepšimi v državi. Kje bo športnik mogel ostati zavrt v obleko in gledati tisoč ljudi v vodi in na soncu. Zaplaval je med nje in je bil dober plavač. Pri stoji v vodi pa je udaril z glavo v dno in si po-

škodoval vratna vretenca. Tej poškodbi je podlegel v 8 dneh.

Dobremu fantu in lepemu značaju trajen spomin!

Zahvala

za pristrčne izraze sočutja in tolažbe, ki smo jih prejeli ob prezgodnji smrti ljubljene sina in brata

NOVAKA CIRILA,
gojenca vajenske šole KID.

Najiskrenejše se zahvaljujemo vsem, ki so nam v nesreči na kateri koli način stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo vodstvu vajenske šole KID, ki nam je ob težkih urah pomagalo v vseh ozirih, kakor tudi ravnateljstvu KID, ki nam je omogočilo prevoz pokojnega Cirila domov.

Zahvaljujemo se vsem za poslovilne besede ob grobu: vodji vajenske šole g. ing. Bandlu, zastopniku obratovodstva martinarne, diplom. tehniku g. Florjančiču, režiserju igralskega društva Aljaž, gosp. Poženeli, kaplanu gospodu Pogorelcu, pevskemu društvu Zora z Javornika, ki je pod vodstvom sotočarja gosp. Gerdeja zapelo žalne pesmi, godbi Krčkovega prosvetnega društva za lepi zadnji pozdrav ter vsem darovalcem cvetja; prvemu letniku šole KID pa za denarno podporo mesto venca.

Najlepša zahvala gre zastopstvu KID, vodstvu vajenske šole, vsem sodelavcem, Krčkovega prosv. društvu, gledališkemu društvu Aljaž, Fantovskemu odseku, Dekliškemu krožku, ASK Gorenjcu ter vsem prijateljem in znancem, ki so pokojnika Cirila spremili na zadnji poti.

Zalujoča družina Novakova.

Hvala Vam,

ki ste ob tragični smrti našega brata in svaka, kovinarja

ANTONA PINTARJA

izkazali toliko iskrenega sočutja in storili, da je bilo slovo pokojnega pravi prikaz pristrčnosti in tovarištva, ki so bile lastnosti pokojnega Antona. Zahvala tovarišem NSZ, zahvala sokolski godbi, društvom in prijateljem. Posebna zahvala sostanovalcem ter vsem, ki so darovali toliko krasnih vencev in cvetja za njegovo zadnjo pot in na njegov prerani grob. Hvala vam!

Družina M. Žnidarjeva.

Zahvala

Ob smrti našega dragega moža, očeta, brata in strica

MATEJA ŠORLIJA

čutimo dolžnost, da se zahvalimo vsem, zlasti pa zdravnikom Kr. bratovske skladnice za lajšanje bolečin pokojniku za časa njegove bolezni. Zahvaljujemo se delovodji g. Krapežu za izraze sožalja in za zastopstvo pri pogrebu v imenu KID. Zahvaljujemo se članom Sokola Koroška Bela in Javornik za venco in za častno spremstvo, Narodni odbrani za venco ter vsem drugim darovalcem vencev in cvetja, za izražena sožalja, za pomoč in za spremstvo na zadnji poti.

Vsem iskrena hvala!

Zalujoči.